

Næringskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

Oslo 25.10.22

Sendt: naering@stortinget.no

Innspill til Representantforslag om bedre dyrevelferd ved hundeavl

Takk for muligheten til å komme med innspill til forslaget.

Dyrebeskyttelsen Norge støtter Venstre sitt representantforslag.

Vi støtter organisert avl og mener hundeavl innen organiserte rammer er en forutsetning for dyrevelferdsmessig god avl. Samtidig må den organiserte avlen naturligvis også sikre at avl skjer innenfor etiske og lovlige rammer her i Norge. Dyrebeskyttelsen Norge mener at det er behov for mange ulike hunderaser og at alle raser fortjener å bli avlet friske.

Dyrevelferdsloven krever at avlen skal fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse. Avlen må svare på dette lovkravet. Det er ikke relevant i denne sammenheng om hunden er en blandingshund eller om rasen stammer fra et annet land enn Norge. Alle hunder i Norge skal beskyttes av norsk lov.

Det er behov for en forskrift som regulerer hundeavlen, men en forskrift er kun til nytte for samfunnet om den løser noen av problemene med hundeavlen.

Hovedpunkter i dette høringsinnspillet:

1. Dyrebeskyttelsen Norge anser uetisk avl som det største dyrevelferdsproblemet vi har hos hundene våre i dag.
2. Problemene innen hundeavlen har vært godt kjent i flere tiår
3. Vi har vitenskap og teknologi som gjør det mulig å avle friske hunder på en enkel måte
4. Estimerte avlsverdier er rett verktøy for å bedre hundenes helse. Det må benyttes.
5. Genetikere må bistå i avlen
6. Hundeavl må ansees å være en lukrativ hobby og samfunnet må forvente mye av en milliardindustri som dette nå er.

Hva er problemet med dagens hundeavl?

På midten av 1800-tallet ble hundeutstillinger en populær aktivitet hos overklassen. Her konkurrerte man om å eie det aller beste individet. Hundene ble delt inn i grupper på bakgrunn av utseende og bruksegenskaper, og snart oppstod ideen om hunderaser. Kort etter ble verdens første kennelklubb opprettet i England. Kennelklubben dokumenterte rasenes slektskap i stambøker. Etter hvert ble stambøkene lukket og ingen hunder som ikke var stambokført skulle brukes i avl. Hver rase fikk en rasebeskrivelse, og for de fleste raser

ble utseende det viktigste hensynet i valget av avlsdyr. Dermed ble bare de hundene som lignet mest på beskrivelsen i rasestandarden, brukt i avl.

I årenes løp har det hos mange raser blitt lagt stor vekt på rasetypiske eksteriørtrekk, og ekstreme utseender har vunnet fram på utstillinger. Entusiasmen for ekstreme eksteriørtrekk har over tid ført til helseproblemer og lidelse hos mange av hundene våre. Dette er altså menneskeskapt. Noen tror at dagens avl er med på å bevare rasene. Sannheten er at raseavl har gjort at hundene våre har endret seg dramatisk, både på innsiden og på utsiden.

Innavlsgraden er svært høy¹ hos de fleste rasene, dette fører til at sykdomsbringende gener hopper seg opp og gir stor sykdomsbyrde².

Samtidig har det pågått en rivende teknologisk utvikling som gir oss ny forståelse av avl og genetikk. EU-kommisjonens plattform for dyrevelferd beskriver nå i sine retningslinjer for avl av hund³ at estimerte avlsverdier bør brukes både i valg av avlsdyr og som informasjon til valpekjøper.

Avlsverdien er verdien av en hunds gener, og beregnes ved hjelp av statistiske verktøy. For å få de nødvendige opplysningene for en slik beregning, kreves det registrering av alle relevante opplysninger for den enkelte hund, og for alle foreldretyr flere generasjoner tilbake.

I Norge har vi databaser for å kunne beregne avlsverdier for både egenskaper, funksjon og helse. Alt ligger altså til rette for at hunder kan avles friske, og at valpekjøper kan få den informasjonen de har rett på.

Dyrebeskyttelsen Norge mener det bør være en selvfølge at alle som selger valper skal opplyse om valpens egenskaper og sykdomsbilde, og at denne informasjonen baseres på helhetlige avlsverdier for helse, egenskaper, lynne og funksjon. En slik tilnærming til avl som tar i bruk dagens teknologi, tar både hund og valpekjøper på alvor.

Hvorfor har vi disse problemene?

Problemene skyldes tett og langvarig innavl, kombinert med et ønske om at rasen skal ha et bestemt utseende. Historisk har problemene vært kjent lenge. Daværende generalsekretær i Norsk Kennel Klub (NKK) Olaf A. Reig belyste problemene når han uttaler i avisa «For 100 år siden da man startet med et ensartet materiale, var det riktig og nødvendig å benytte seg av innavl for å homogenisere de forskjellige raser. Nå er avlssituasjonen den motsatte, man har gjennomavlede raser og det er et spørsmål om ikke innavlen har vært drevet for sterkt. – For et par år siden framla en gruppe engelske veterinærer en oppsiktsvekkende rapport som påviste en rekke arvelige depresjoner vis utbredelse menes å være for sterk grad av innavl. Det er også et spørsmål om det nåværende utstillingssystem, med nesten all vekt lagt på eksteriøret er et relevant grunnlag for vurdering av hundene» (figur 1).

¹

https://www.researchgate.net/publication/356722691_The_effect_of_inbreeding_body_size_and_morphology_on_health_in_dog_breeds lastet ned 20.10.22

² <https://omia.org/home/> lastet ned 20.10.22

³ https://food.ec.europa.eu/system/files/2020-11/aw_platform_plat-conc_guide_dog-breeding.pdf lastet ned 20.10.22

Dyrebeskyttelsen Norge

vil få søstre

hadde Akers-
stre, derav i
r-distriktstjor-
deri plan for
er utarbeidet
annen. Etter
slesestre øke
lege Jon Pod-
stningen for

løpet av året
skoleelever i
Desuten har
3 elever fra
ole som har
ring i helse-

ervisning av
stigning av
øket helse-
er, betrakte-
selsessøstre
kontorarbeid
anet perso-
anne bli til-
dlig kontor-
ene kan bli
messig kon-
fylkeslegens

TER
OLL

nep politiet
n var mis-
g på E 6.
ført bli fra
pet på E 6
teller Elds-

pet har vedtatt å stille 5.000
kroner til disposisjon for
formålet.

kjøpt og kan monteres uten
bygningsmessige forandringer.

Hundens sunnhet er VIKTIGERE ENN EKSTERIØRET

Etter at man i omkring 100 år har
drevet bevisst avl av hunder med ut-
stillingsresultater ved eksteriorbe-
dømmelse som det vesentligste kri-
terium for utvelgelsen av avlsindi-
vider, står man i dag med behov for
nytenkning i spørsmålet om vurder-
ing av hundenes verdi og den fram-
tidige avl, uttaler Norsk Kennel
Klub's generalsekretær Olaf A.
Reig. Det er nemlig et spørsmål om
man ikke har ofret enkelte vesent-
lige egenskaper for liten oppmerk-
sømbet i sine bestrebelser for å
skape vakre hunder med ens preg
innen hver rase. For 100 år siden,
da man startet med et ensartet ma-
teriale, var det riktig og nødvendig
å benytte seg av innavl for å ho-
mogenisere de forskjellige raser. Nå
er avlsituasjonen den motsatte,

man har gjenomavlede raser og det
er et spørsmål om ikke innavlen har
vært drevet for sterk.

— For et par år siden framla en
gruppe engelske veterinærer en opp-
siktsvekkende rapport som påviste
en rekke arvelige depresjoner hvis
utbredelse menes å være for sterk
grad av innavl. Det er også et spørs-
mål om det nåværende utstillings-
system, med nesten all vekt lagt på
eksteriøret, er et relevant grunnlag
for vurdering av hundene. Det er så
alt for meget som dommeren ikke
kan se og ikke får tatt hensyn til
ved bedømmelsen. Jeg tenker sær-
lig på de psykiske og mentale egen-
skaper. Man har forskjellige slags
bruksprøver ved siden av utstillin-
gen, men her vil man lett favorisere
en dyktig dresser — ikke hunden.

VERDENS ELDSTE ØRRET

ble ikke 34 år gammel, som før
meldt. Det er en trønderørret som
har rekorden, hevder Arbeider-Avisa.
Trønderørreten «Påls» ble tatt opp
fra Bya-elva av Albert Aune i Stein-
kjer i 1908 eller 1909 og overført til
brønnen på gårdsplassen hos en
småbruker i Egge. Den to-tre år
gamle ørreten kom til å leve i sin
ungkarstand i den vesle brønnen
fram til 1944.

Kynologer i Norden er oppmerk-
som på disse problemer og drøfter
hva som kan gjøres. Man stiller seg
spørsmålet om der finnes kriterier
for vurdering av hva som er medfødt
og hva som er tilært i en hunds
oppførsel. Det må her en utstrakt
forskning til, og man må bruke de
forskningsresultater som foreligger.

— Problemkomplekset må ses i
sammenheng med spørsmålet: Hvor-
for kjøper folk hund? Man antar at
mange anskaffer hund som status
symbol, mange fordi de faller for en

skjøteer.
Og oftenhimlen stillt og langsomt
hvælver
omkring min sjæl sin vældes evig-
hed.

VILHELM KRAG

Vi siterer

Den gleden som ikke visner, er
den som har sin rot i offer.

Gemalliel Bradford

Et liv — et lite glimt av tid mel-
lom to evigheter.

Carlyle

Det er intet som folk er så glad i
— og så uforsiktige med — som li-
vet.

La Bruyere

Småhistorier

Ikke helt vellykket

Den store firmasjefen fikk et an-
fall av energi og besluttet seg til å
gi personalet en leksjon i salgstek-
nikk.

— Nå skal jeg ta hånd om første

framførte sitt ønske.

— Hvis jeg ikke forstyrrer ham
i hans arbeid, la han forsiktig til.
— Arbeid, snafset piken forarget.
— Herr Kipping gjør aldri noe. Han
bare skriver.

Begge ringte

I den grå morgendemring ringte
telefonen på en liten politistasjon i
en forstad til Paris, og en opphisset
stemme sa:

— Jeg har en viktig meddelelse,
kløkken seks vil det finne sted en
duell i parken like ved Deres sta-
sjon, det må forhindres, det er jo
forbudt å duellere.

Konstabelen: — Jeg vet det, den
andre ringte for 10 minutter siden.

Det var en gang det var et under
med elektrisk lys, og da fossen var
utbygd var det stor stas da de nær-
meste gårdene fikk strøm så lam-
pene lyse i stua hos Malene som
satt med store auger ved rokken.

«Er det ikke fint?», sa ingeni-
øren.

«Hå jo, men du må kje tru at
du lurer meg. — og veit nok at de
har blanda parafin i elva».

søt hvalp, andre fordi de vil ha tur-
komerat, selskap for barna eller seg
selv, for jakt og for tjenestebruk,
enten som hobby eller alvor. Un-
sett hvorfor man kjøper hund, er
det ikke nok at dyret er pent, ele-
gant eller harmonisk, det må også
være sunt tvers igjennom og fram-
for alt må det ha psykisk og mental
balanse og ikke utvikle seg til en
nervøs angstbitende skapning.

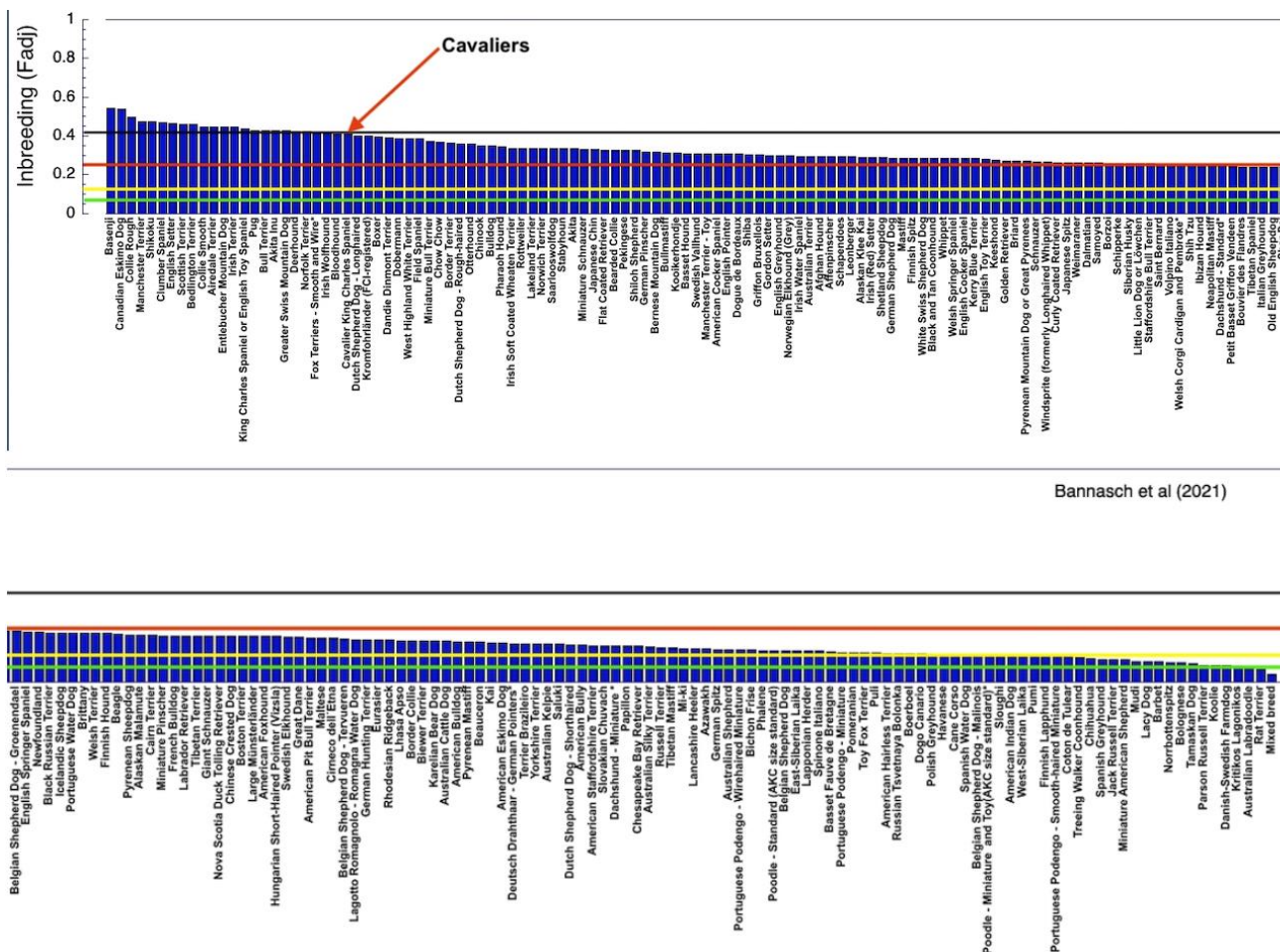
— Det har vært tendens til blant
hundefolk å legge all vekt på enkel-

te detaljer og uberisist eller bevisst
se helt bort fra andre faktorer som
er vel så vesentlig for hundens funk-
sjon. En hund er hverken tenner
med knopp og ben og pels omkring
eller et hofteledd med litt omkring.

Man bør komme bort fra den over-
drevne detaljvurdering og heller se
hunden som et hele, vurdert ut fra
den funksjon den skal ha enten det
er som leksekamrat for barn eller
som hjalp for politiet, sier Kennel-
klubbens generalsekretær.

det, og flyttet med kone og dat- og snakke med ham mens han gamle kaller som stakk seg inn. «Ja, eg helt på og kjem som

Figur 1: Faksimile av avisa med uttalelse fra generalsekretær A. Reig

Bannasch et al (2021)

Figur 2⁴: Figuren viser slektskapet basert p  gentesting av hunder fra ulike deler av verden. Gr nn line tilsvare innavlsgard p  6,25 %, som man f r ved s skenbarnkryssning. Gul linje tilsvare innavlsgard p  12,5%, som man f r ved halvs skenkryssning. R d linje tilsvare 24% innavlsgard som man f r ved hels skenkryssning. Den svarte linjen viser at rasen cavalier king charles spaniel har slektskap innad i rasen som ligger p  over 42%.

⁴Institute of Canine Biology / C. Carol Beuchat <https://www.instituteofcaninebiology.org/blog/do-you-know-what-you-need-to-save-your-breed>. Lastet ned 24.10.22.

Rådet for dyreetikk påpekte problemene både i 1998⁵, 2009⁶ og igjen i 2010⁷. Både veterinærer⁸, dyrevelferdsforskere⁹, advokater¹⁰ og genetikere¹¹ har sagt klart ifra. Når vi nå ser på uføret hundene våre er satt i, grunnet menneskelig aktivitet råder det liten tvil om at det også er vårt ansvar å ordne opp i dette.

Det er ganske tydelig at med så mange tiår på seg til å ordne opp, har ikke avlsorganisasjonene vist seg tilliten verdig. De har hatt muligheten lenge og vist at de ikke får det til. I forbindelse med forrige dyrevelferdsmelding var uetisk hundeavl en av sakene som skulle følges opp. Dialog mellom Mattilsynet og NKK viser at problemstillingene som ble diskutert for snart 20 år siden, er de samme i dag (figur 3). Og i løpet av alle årene som har gått har det blitt født utallige hunder til dårlige liv. Tiltakene som har blitt igangsatt, har sikkert hatt gode intensjoner, men de har ikke hatt ønsket effekt på hundenes helse. Samtidig vet vi at lukkede stambøker har medført at det for hver generasjon som går, blir vanskeligere å rette opp i helseproblemene, fordi det rett og slett ikke finnes nok genvariasjon og nok friske hunder innenfor flere raser. Dagens avlsarbeid er med andre ord ikke bærekraftig.

⁵ <https://www.radetfordyreetikk.no/hundeavl-en-etisk-vurdering/> lastet ned 24.10.22

⁶ https://www.radetfordyreetikk.no/wp-content/uploads/2009/06/2009-Uttalelse_husdyavl-i-et-etisk-perspektiv.pdf lastet ned 24.10.22

⁷ https://www.radetfordyreetikk.no/wp-content/uploads/2010/12/2010-Uttalelse_om_hundehold.pdf lastet ned 24.10.22

⁸ <https://www.nrk.no/norge/1500-dyrleger-protesterer-mot-uetisk-hundeavl-1.13563203> lastet ned 24.10.22

<https://www.nrk.no/livsstil/veterinaerer-ut-mot-hundeavl-1.7397388> lastet ned 24.10.22

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/rLx221/veterinaer-ser-daglig-dyr-som-lider-paa-grunn-av-avl> lastet ned 24.10.22

⁹ <https://www.nationen.no/motkultur/faglig-snakka/systematisk-lovbrudd/> lastet ned 24.10.22

¹⁰ <https://www.radetfordyreetikk.no/wp-content/uploads/2019/11/Hva-sier-loven-om-hundeavl.pdf> lastet ned 24.10.22

¹¹ <https://forskning.no/biologi-husdyr-nmbu-norges-miljo-og-biovitenskapelige-universitet/avler-fram-sykdom-og-lidelse/496815> lastet ned 24.10.22

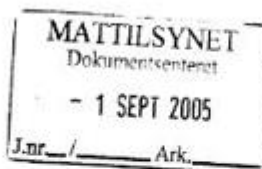
https://www.nrk.no/nordland/xl/professor_-noen-hunderaser-burde-man-la-do-ut-1.13089468 lastet ned 24.10.22

<https://forskning.no/dyreverden-hunder/de-fleste-hunderaser-er-mye-innavlet/1968558> lastet ned 24.10.22

Dyrebeskyttelsen Norge

Norsk Kennel Klub
Nils Hansensv. 20
0667 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 05/31133
Date: 26.08.05
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

OPPFØLGING AV STORTINGSMELDINGEN. AVLSOPPLEGG.

St.meld.nr. 12 om dyrehold og dyrevelferd peker på at det er dyrevernmessige utfordringer knyttet til norsk hundeavl. Som hovedutfordringer nevner Stortingsmeldingen

- Avl på hunder med defekter for å oppfylle rasestandard.
- Avl mellom nære slektninger, fare for arvelige lidelser."

Også VESOs rapport Avl og bioteknologi - utfordringer i forhold til dyrevelferd påpeker at:

"Hos hund er det betydelige velferdsutfordringer knyttet til genetikk og avl."

Videre kommer Stortingsmeldingen med følgende uttalelse:

"...rasestandardene har i mange tilfeller bidratt til en uheldig utvikling der de favoriserte eksteriøre trekk disponerer for sykdom og skade. Interesseorganisasjonene anmodes om å drive et aktivt og målrettet nasjonalt og internasjonalt arbeid for å motvirke slik avl. Landbruksdepartementet er bekymret for eksisterende situasjon og vurderer forskriftsregulering av avlen dersom andre tiltak ikke gir effekt."

Mattilsynet ber Norsk Kennelklub om å følge opp anmodningen fra Stortingsmeldingen. Vi er kjent med at rasestandardene for de norske hunderasene allerede er omskrevet for å ivareta god helse, og er svært positive til dette. Imidlertid favoriserer fortsatt rasestandardene for en lang rekke utenlandske hunderaser et eksteriør som medfører risiko for lidelse. Eksempler på dette er pusteproblemer, dårlig plass til tenner og kronisk rennende øyne grunnet flatt ansikt, slitasjeskader i ledd grunnet rette ben, og døvhets/blindhet grunnet farge. Likeledes er innavl og fortsatt mye benyttet innen deler av hundeavlen. Dette kan bidra til at omfanget av genetiske lidelser øker, særlig dersom slike avlsmetoder benyttes av ukyndige personer.

Figur 3: Faksimile fra Mattilsynets oppfølging av forrige dyrevelferdsmeling i 2005. Problemene og tiltakene innen hundeavlen er de samme nå som da.

Flere hunderaser befinner seg nå i en genetisk krise der sykdomsbyrden er høy, kombinert med høyt slektskap (høy innavlsgrad). Det er dessverre ikke mulig å komme seg ut av problemene uten å kryssavle og uten ta i bruk estimerte avlsverdier. Heldigvis ligger alt til rette for at dette skal bli en realitet innen få år.

Vi kan ikke leve med at vi heller ikke denne gangen gjorde det beste vi kan for hudene våre.

NKK mangler i dag databaser og kunnskap

NKK mangler i dag tilstrekkelig databaser over sykdommer og slektskap. I kennelklubbens database dogweb registreres kun et fåtall diagnoser fra et fåtall individer. Diagnosene som registreres der de som raseklubben har fått interesse for og ikke nødvendigvis de vanlige eller alvorlige lidelsene hos rasen. Når en lidelse blir svært vanlig er det ikke lenger mulig å bruke som utvelgelseskriterier i avlen, for da blir det for få hunder som kan brukes i avl. Dette er tilfellet for flere sykdommer hos ulike raser. Heldigvis finnes det databaser og registreringer som kan brukes som verktøy for å støtte hundeavlen.

I sitt høringssvar på endringer av dyrevelferdslovens paragraf 25s ordlyd, påpeker NKK dette selv (figur 5). NKK mener selv at raseklubbene ikke kan pålegges å ivareta formålet med bestemmelsen i loven. NKK ser heller ikke hvordan kravet om avlsplaner skal kunne bli fulgt opp av oppdrettere. Dette er Dyrebeskyttelsen Norge enig i og vi mener det er helt essensielt at man tar i bruk genetikere og dagens teknologi innen genetikk, som verktøy i avlen. Det betyr i korte trekk at man må ta i bruk estimerte avlsverdier for helse, lynne og funksjon i tillegg til egenstudier av slektskap.

Norsk Kennel Klub

Oppsummerende punkter

- NKK mener det ikke er hensiktsmessig at raseklubbene skal pålegges å ivareta formålet med bestemmelsene i loven slik departementet foreslår. Det vil ikke være praktisk mulig for frivillige i raseklubbene å ha ansvar for en avlsplan og avlsarbeidet til privatpersoner.
- Det legges opp til at det kan kreves at enkeltoppdrettere utarbeider en detaljert avlsplan. NKK ser ikke hva som ligger i dette kravet og hvordan dette skal kunne følges opp i praksis.
 - Vil dette også gjelde for oppdrettere som kanskje bare har 1-2 kull i løpet av livet?
 - Skal eventuelle avlsplaner bare gjelde for registrerte rasehunder, eller skal avlsplaner kreves for alle kull, også ved avl av blandingshunder?
 - Vil det være slik at oppdrettere står fritt til å la være å registrere hunder, og med det slippe å forholde seg til avlsplanene?

Figur 5: Utdrag fra NKK sitt høringsinnspill til endringer i dyrevelferdsloven.

Hvilke problemer kan og bør løses i forskrift?

Dyrebeskyttelsen Norge mener at en ny forskrift kun gir mening for samfunnet dersom den både løser dagens problemer med alvorlige helseutfordringer og ekstrem innavl hos hundene våre, og samtidig gir Mattilsynet mulighet til å utføre tilsyn med all hundeavl i Norge med relativt begrensede ressurser.

Slik avlen foregår i dag baseres utvelgelsen av avlsdyr i stor grad ut fra eksteriørbedømmelse og noe svært få helseprogrammer, der flere av dem ikke fungerer¹². En slik måte å velge avlsdyr i lukkede populasjoner hvor både innavlsgraden og sykdomsbyrden er høy, vil ikke gi avlsfremgang. Avl i lukkede populasjoner med stor sykdomsbyrde og høy innavl må regnes som høyrisikoavl som bør reguleres veldig strengt om det i det hele tatt kan regnes som tillatt. I og med at det er lekmannsforståelsen for avl som styrer avlen i stedet for massedata som blir analysert av genetikere, mangler også

¹² <https://www.dyrebeskyttelsen.no/wp-content/uploads/2020/10/AErlig-Talt-helsetester-legitimerer-uetisk-avl.pdf> lastet ned 20.10.22

Mattilsynet tilstrekkelig verktøy for effektivt tilsyn med hundeavl. Både avlen og tilsynet med avlen må moderniseres.

Her i Norge ser vi en økning i bruken av lykkepiller på hund¹³, hundene avles med andre ord ikke robuste nok til å tåle det livet de skal leve sammen med oss.

I Storbritannia har man over de siste årene sett en økning i antall hundebitt som krever sykehusbehandling. Kostnaden for denne behandlingen er beregnet til 10 millioner pund pr år. Hundebitt anses derfor som et folkehelseproblem^{14,15}. Hunder bør avles med tanke på en nullvisjon på bittskader og drap¹⁶.

Forskriften må derfor hensynta at avlen skal sikre både helse, lynne, funksjon («egenskaper») og slektskap på overordnet nivå hos hundene våre, uavhengig av om det er rasehund eller blandingshund, og uavhengig av hvor mange kull oppdretter har i året. Dette kan man oppnå ved å kreve bruk av estimerte avlsverdier for egenskapene og slektskap både i valg av avlsdyr (hjemlet i paragraf 25 i dyrevelferdsloven) og som informasjon til valpekjøper (hjemlet i paragraf 27 i dyrevelferdsloven).

Estimerte avlsverdier gir også mulighet til å kunne forvalte etter «cut off points», nettopp fordi man kan tallfeste egenskapene og slektskapet. Vi har databaser og teknologi for å få dette til. Allerede i dag blir 90% av alle diagnoser hos alle hunder rapportert inn i en felles database/diagnoseregister (Pyramidion¹⁷). Denne informasjonen burde blitt brukt både i avlsarbeidet, i tilsynet med avlen og som støtte i Mattilsynets beredskapsarbeid.

Informasjonen her rapporteres i «real time» og kan autoscannes kontinuerlig. Dette åpner opp for en helt ny måte å både avle hund, drive tilsyn og sikre beredskap. Dessuten kan Mattilsynet på denne måten med letthet drive tilsyn både oppdrettere som har mange kull og de som har få kull, samt de som er registrert i en klubb og de som avler utenfor noe system.

Dyrebeskyttelsen Norge mener det vil være en forsømmelse om det legges opp til mindre tilsyn hos de som får få kull. Det aller fleste valper blir født hos oppdrettere som har ett eller to kull i året. Om forskriften ikke fanger opp disse oppdretterne vil den ikke ha tilstrekkelig effekt. Slik Dyrebeskyttelsen Norge ser det gir det ikke mening og det er heller ikke mulig utfra arbeidsmengde, for Mattilsynet å utføre tilsyn etter paragraf 25 i dyrevelferdsloven, uten tilstrekkelig kunnskap om hundenes faktiske slektskap og uten tilgang på estimerte avlsverdier for helse, lynne og funksjon. Å ta i bruk dette anser Dyrebeskyttelsen Norge derfor som en helt nødvendig modernisering av forvaltningen.

Et annet problem er at for få hunder brukes i avl. For mange ender tanken på å bruke hunden sin i avl i det man må på eksteriørutstilling kanskje et helt annet sted i landet. NKK estimerer at bare ca 13,8%¹⁸ av populasjonen brukes i avl. Dette gir et tap av gener for hver

¹³ https://www.nrk.no/trondelag/veterinaerforeningen_-okning-i-antall-hunder-som-gar-pa-lykkepiller-1.14637865

¹⁴ <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/animal-bites> lastet ned 20.10.22

¹⁵ [Pet dog bites in children: management and prevention \(bmj.com\)](https://www.bmj.com/content/360/bmj.m0000) lastet ned 24.10.22

¹⁶ https://www.nrk.no/innlandet/kvinne-er-tiltalt-etter-at-hunden-hun-eide_-drepte-smagutt-i-brumunddal-1.15944596 lastet ned 20.10.22

¹⁷ <https://pyramidion.no/> lastet ned 20.10.22

¹⁸ Belamy (2017) Hundesport nr 3. 2017. <http://viewer.zmags.com/publication/174ca328#/174ca328/22> lastet ned 25.10.22

generasjon. I tillegg er det viktig at det finnes nok valper tilgjengelige her i Norge, slik at valpefabrikker og smugling fra utlandet blir mindre lukrativt. En forskrift må derfor gjøre det lett både å avle og å dokumentere at man avler i tråd med loven. Det kan man gjøre ved å kreve at estimerte avlsverdier som informasjon til valpekjøper.

Krav til forskrift

Mattilsynet

- Få tilsynsobjekter for effektivt tilsyn
- Medføre høy grad av selvregulering
- Harmonisering med EU
- Høy grad av automatisert tilsyn
- Tallfestede «cut offs»
- Ha lang «holdbarhet»

Hundene

- Lynne tilpasset livet de skal leve med oss
- Kontinuerlig forbedring av rasenes helse
- God fysisk funksjon
- Akseptabel innavlsgrad
- Minimere stress i forbindelse med avl
- Ingen unødvendig undersøkelser/prosedyrer

Folkehelse

- Nullvisjon for bittskader og drap
- Bidra til redusert antibiotikabruk

Redusere smuglerhunder

- Lett og rimelig å avle i tråd med loven
- Nok valper må fødes i Norge
- Salg bør kunne foregå før valper er født (estimerte avlsverdier som informasjon til valpekjøpere)
- Selvregulerende

Beredskap

- Diagnosedata fra Pyramidion fra veterinærer kan brukes systematisk i tilsyn med avl og annet tilsyn med dyrevelferdsloven
- Databaser kan autoscannes kontinuerlig og avvik kan flagges fortløpende eller på bestemte tider
- I dag finnes det millioner av diagnoser som verken brukes systematisk i tilsyn, beredskap eller avl.
- Nyttig i møte med pandemier

Figur 6: Problemstillinger som i stor grad kan og bør løses i forskrift.

Hva skal til for å løse disse problemene

Først og fremst må man bruke rett verktøy. Uten disse kommer man ingen vei. Rett verktøy er estimerte avlsverdier¹⁹. Vi har også laget en film som forklarer hvordan:

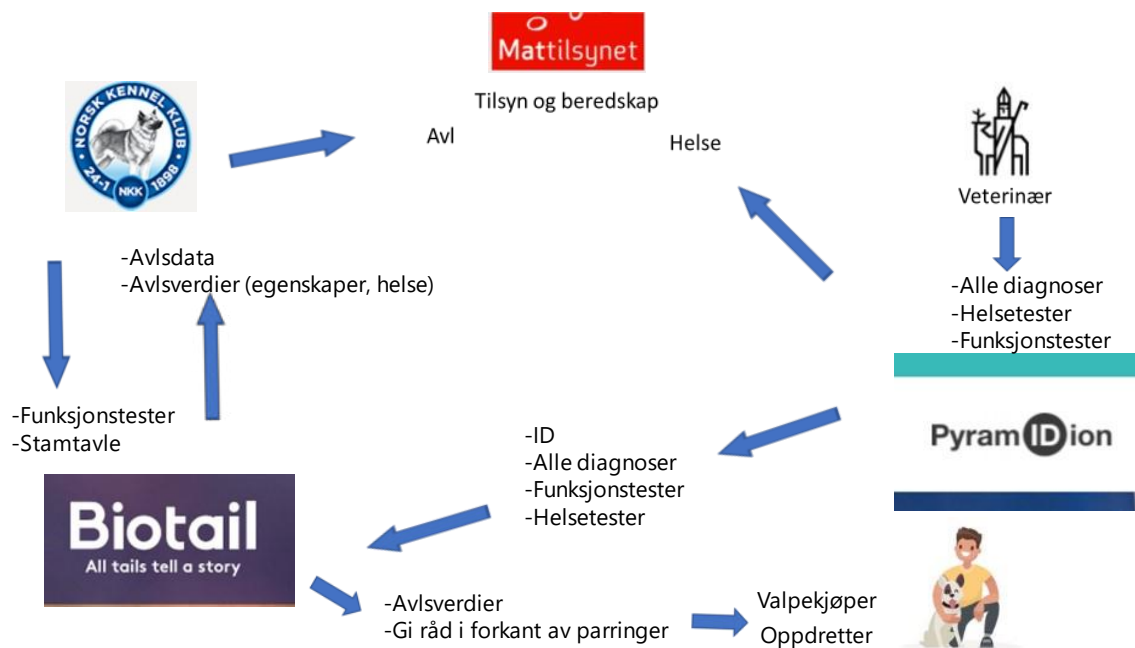
<https://www.youtube.com/watch?v=oDSuFhrshU0>

Databaser og teknologi kan utgjøre det overordnede systemet som en forskrift kan regulere, og som vil favne om alle hunder uavhengig av hvor mange kull en oppdretter har i året.

Figur 7 viser hvordan dette kan organiseres.

¹⁹ https://www.buskap.no/journal/2016/1/m-271/Hva_er_en_avlsverdi lastet ned 25.10.22

<https://www.youtube.com/watch?v=oDSuFhrshU0> lastet ned 24.10.22

Figur 7: Viser flyttdiagram for dataflyt som muliggjør at kravene til forskrift som listet i figur 6, i stor grad blir ivaretatt. I databasen pyramidion blir allerede i dag 90 % av diagnoser fra familiedyr registrert og databasen biotail er laget for å bistå hundebreedningen med blant annet estimerte avlsverdier.

Veterinærer må i et slikt system fristille diagnoser til bruk i avl, beredskap og overvåkning. Da kan de over 6 millioner diagnosene som i dag ligger der ubrukt, faktisk brukes aktivt av både Mattilsynet og Veterinærinstituttet. Veterinærer må også kunne foreta funksjonstest av hunder slik de gjør i dag, og test av lynne. I Sverige er atferdstester brukt i utstrakt grad innen hundebreedningen, slik burde det være i Norge også. Om raseklubber skulle ønske strengere krav til mental eller fysisk funksjon enn lovens minimumskrav, bør dette tillates og oppfordres til av klubber og myndighetene.

I dag bruker oppdrettere tusenvis av kroner på å teste enkeltindivider for enkeltsykdommer. Når disse sykdommene ikke treffer med tanke på rasens faktiske sykdomsbyrde, slik som å teste en engelsk bulldog for problemer med kneet, eller ikke fungerer slik som hjertescoring på cavalier king charles spaniel, som er ekstremt innavlet og lider av 25 andre arvelige sykdommer, vil programmene etter all sannsynlighet gjøre vondt verre for rasen. Flere av dagens helseprogrammer bærer preg av at det er personer uten tilstrekkelig kompetanse på avl som har vært pådrivere for programmene.

Et dyresykehus i Oslo har gitt oss disse prisene på vanlige helsetester:

HD-røntgen	2693,-
Patellaattest (kne)	1054,-
Hjerteattest	3900,-

Helsescreening som ikke fungerer koster med andre ord masse penger. I stedet kunne man sett for seg at oppdretter betalte 500 kr pr valp for å få mulighet til å selge valpen med estimerte avlsverdier. Om man antar at det registreres ca 37 000 valper i NKK så gir dette 18 500 000 kr. Å bruke rett verktøy i hundebreedningen må ansees å være et minimumskrav i avlen og en besparelse i sammenligning med dagens system som er både ineffektivt, kostbart og som gjerne krever utstrakt reisevirksomhet i forbindelse med utstillinger mm.

Hva betyr dette for Mattilsynet?

Dette betyr at Mattilsynet kan effektivt holde oversikt over avlen og føre tilsyn med avlen, i all hovedsak ved hjelp av databaser. Systemet, slik vi ser for oss at det bør fungere, er i stor grad selvregulerende og vil være lite ressurskrevende for Mattilsynet. Systemet vil også kunne sørge for god regulering av blandingshundavlen så lenge man får på plass en god forskrift for ID-merking med krav om registrering av slektskap (dette ligger allerede i utkast til forskrift fra Mattilsynet).

Det økonomiske

Hundeavl må ansees å være en lukrativ hobby. I følge NKK ble det registrert 37 314 valper i 2021. Dersom valpene blir solgt for 25 000 kr pr stykk gir dette 932 850 000 kr altså, nesten en milliard kroner i inntekter. I tillegg kommer blandingshundvalper og uregistrerte rasehundvalper. Ifølge vedlegg innsendt fra NKKs side til Oslo Tingrett (figur 8), er faste utgifter pr valp ca 5000,- og hver oppdretter har i gjennomsnitt 7,1 valper pr år. Dersom vi regner at én valp selges for 25 000,- gir dette 142 000,- i gjennomsnittsinntekt pr år pr oppdretter. Noen oppdrettere har betraktelig høyere inntekter enn dette.

med store utgifter. Utgifter per valp i kullet regnes i gjennomsnitt å være i størrelsesorden kr 5.000, inkludert reise og valpeavgift til hannahundeier, føring av valper og drektig og diegivende tise, veterinærkontroll, ID-merking, parasittbehandling, eventuell vaksinerings av valpene samt registrering av valpene i NKK. I tillegg kommer bl.a. utgifter til anskaffelse av tise, føring, screeningundersøkelser, veterinærutgifter, forsikring etc, samt eventuelle utgifter i forbindelse med utstilling og prøver. Det er ikke krav til utstillingsresultater hos foreldre dyr for å registrere valper i NKK. I tillegg til dette må man regne inn utgifter til hundegårder, hunderom, børster, shampo, bånd, liggeunderlag etc – samt utgifter til de hundene man anskaffer og som av ulike årsaker ikke kan brukes i avl, i første rekke pga av helse eller mentalitet.

Ant kull/år	Gj.sn. ant oppdr/år	% av antall oppdr/år	Gj.sn. ant kull/år	% av tot ant kull
1	2798	73,5	2798	48,1
2	575	15,1	1150	19,8
3	220	5,8	660	11,4
4	95	2,5	380	6,5
5	47	1,2	235	4,0
6	27	0,7	163	2,8
7	14	0,4	100	1,7
8	10	0,3	82	1,4
>8	22	0,5	245	4,2
Sum	3808	100	5813	100

Tabell 1. Oversikt over gjennomsnittlig antall kull per oppdretter per år i perioden 2007-2016, beregnet på grunnlag av NKKs registreringsdata. Materialet omfatter i alt 58.129 kull med til sammen 274.975 valper. Ikke alle oppdrettere har kull hvert år, og for de fleste varierer antall kull fra år til år. Tabellen tar utgangspunkt i antall kull som er registrert per år, dvs at de årene en oppdretter ikke har hatt kull vil ikke fremgå av tabellen. Det er obligatorisk for oppdrettere som registrer valper i NKK å registrere alle kull – og alle valpene i kullet.

Tabell 1 viser oversikt over NKKs registreringsdata i forhold til årlig antall kull per oppdretter de siste 10 år. I alt 88,6 % av oppdretterne hadde 1-2 kull i året de årene de hadde kull, 94,4 % hadde 1-3 kull per år. Kun 3,1 % av oppdretterne hadde mer enn 4 kull og 0,8 % hadde mer enn 7 kull. Gjennomsnittlig kullstørrelse i hele materialet var 4,7 valper. De oppdretterne som hadde flest kull, drev i hovedsak oppdrett av små raser hvor kullstørrelsen er adskillig lavere enn gjennomsnittet for de større rasene. Gjennomsnittlig antall kull per oppdretter per år var 1,5. Den gjennomsnittlige oppdretteren av registrerte rasehunder i Norge oppdretter følgelig 7,1 valper i året.

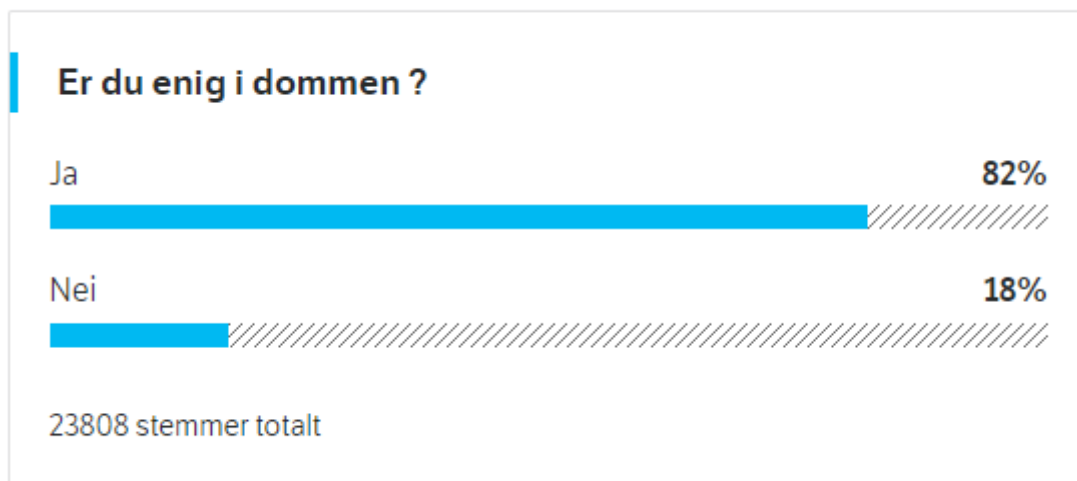
Figur 8: NKK sine data på kull. Faksimile fra upublisert artikkel skrevet av to ansatte i NKK (Indrebø og Presterud)

Med slike store inntekter bør både samfunnet og valpekjøper (forbruker) kunne kreve en mye høyere profesjonalitet innen hundeavlen og at dagens vitenskap og teknologi skal ligge

til grunn for avlen og for tilsynet med avlen. Fra tabellen i faksimilen ser vi også at 88,6 % av kullene blir født hos oppdrettere som har 1 til 2 kull. Det er derfor viktigst at denne avlen ikke blir unntatt fra forskriftsreguleringen.

Internasjonalt perspektiv

I 2020 kom EU med retningslinjer for hundeavl²⁰. Dette er et godt dokument som både dyrevelferdsorganisasjoner, kennelklubber og myndighetene i Europa burde kunne enes om. Å satse på at hundeavlen i framtida også skal organiseres som i dag der hensynet til hundenes velferd er tilsidesatt til fordel for ønske om raserenhet og et bestemt utseende, kan ikke lenger aksepteres av folk flest. Det internasjonale arbeidet innen hundeavlen bør derfor tilstrebe at man på sikt får et felles diagnoseregister og felles rutiner for registrering av egenskaper og sykdommer. En slik tilnærming vil lette forvaltningen og styrke beredskapen i hele Europa. Innen humanmedisinen har man allerede et felles diagnoseregister og vi kan se konturene av det samme i Europa. Diagnoseregisteret pyramidion er allerede i dag oversatt til flere språk.

Figur 9: Resultat fra spørreundersøkelse på NRK.no

Figur 9 viser resultatet av en spørreundersøkelse²¹ på NRK sine nettsider i forbindelse med hundeavlsdommen i Oslo Tingrett der Dyrebeskyttelsen Norge fikk medhold. De aller fleste mener at dommen var rett. Det er med andre ord åpenbart for de fleste at måten vi avler hunder må endres.

Det har akkurat blitt kjent at hunder med avlsforbud i Sverige grunnet pusteproblemer, har blitt premiert i Norge²². Utstillingsresultater er med andre ord ikke et nyttig verktøy i utvelgelsen av avlsdyr. Vi bør være best i klassen på dyrevelferd, og Norge må ikke bli en sinke i arbeidet mot uetisk avl.

²⁰ https://food.ec.europa.eu/system/files/2020-11/aw_platform_plat-conc_guide_dog-breeding.pdf lastet ned 25.10.22

²¹ <https://www.nrk.no/norge/domstolen -forbudt-a-avle-disse-hunderasene-1.15805353> lastet ned 25.10.22

²² <https://tidningen.djurskyddet.se/wp-content/uploads/2022/09/Temasidorna-Tidningen-Djurskyddet-nr-3.pdf> lastet ned 20.10.22

Oppsummering

Dyrebeskyttelsen Norge mener at det er behov for endringer i hundeavlen slik at man får på plass krav som løser flere av problemene med dagens hundeavl.

Dyrebeskyttelsen Norge anser at avl basert på teknologi og vitenskap, som både billigere for oppdrettere og bedre for hundene, sammenlignet med dagens hundeavl som er basert på en lekmanforståelse av avl og genetikk.

Dyrebeskyttelsen Norge oppfordrer med dette Stortinget om å sørge for nødvendige endringer og modernisering av hundeavlen til beste for hundene og forvaltningen.